

„TURYZM” 1994, t. 4, z. 2

Violetta Nawrot

FUNKCJA TURYSTYCZNO-UZDROWISKOWA ŻEGIESTOWA¹

LA FONCTION TOURISTIQUE ET CELLE THÉRAPEUTIQUE DE ŻEGIESTÓW

THE FUNCTION OF ŻEGIESTÓW AS A TOURIST CENTRE AND HEALTH RESORT

W pracy podjęto próbę określenia funkcji turystyczno-uzdrowiskowej Żegiestowa, jednego z 39 statutowych uzdrowisk polskich. Podstawę analizy stanowią mierniki dotyczące: zagospodarowania turystycznego, udziału badanej funkcji w organizacji przeszerzeni Żegiestowa, ruchu turystycznego oraz zatrudnienia w usługach turystycznych.

1. WSTĘP

Celem prezentowanej pracy jest udowodnienie hipotezy stwierdzającej pełnienie funkcji turystyczno-uzdrowiskowej przez Żegiestów. Weryfikację tej hipotezy przeprowadzono na podstawie określenia stopnia wykształcenia funkcji turystyczno-uzdrowiskowej, zasięgu jej oddziaływania przestrzennego i o wskazanie roli ruchu uzdrowiskowego w całkowitym ruchu turystycznym.

2. METODA BADAŃ

Materiały niezbędne do przeprowadzenia weryfikacji postawionej hipotezy zebrano w wyniku kwerendy terenowej przeprowadzonej w lecie 1992 r. na ob-

¹ Artykuł opracowano na podstawie pracy magisterskiej pt. *Funkcja turystyczno-uzdrowiskowa Żegiestowa* wykonanej przez autorkę na seminarium z geografii turystyki w Katedrze Geografii Miast i Turystyki UŁ w 1993 r. Promotor pracy – dr E. Dziegieć, opiekun – dr hab. A. Matczak.

szarze Żegiestowa i Andrzejówki. Dostarczyła ona pełnej informacji o zagospodarowaniu turystycznym i paraturystycznym (wykonano zdjęcie użytkowania ziemi w Żegiestowie w skali 1:10 000), wielkości, strukturze i pochodzeniu terytorialnym uczestników ruchu turystycznego rejestrowanego metodą hotelową oraz o stanie i strukturze zatrudnienia ludności miejscowej w obsłudze turystów. Materiały te zostały uzupełnione badaniem sondażowym przebywających w Żegiestowie turystów (120 ankiet) oraz stałych mieszkańców Żegiestowa (80 ankiet). Analizę zebranego materiału przeprowadzono w oparciu o 4 mierniki funkcji turystycznej: stopień zagospodarowania turystycznego, udział funkcji turystyczno-uzdrowskiej w organizacji przestrzeni badanego obszaru, wielkość oraz cechy ruchu turystycznego (jego sezonowość, zasięg przestrzenny, cechy populacji biorącej udział w ruchu turystycznym) oraz zatrudnienie w usługach turystycznych.

3. WYNIKI BADAŃ

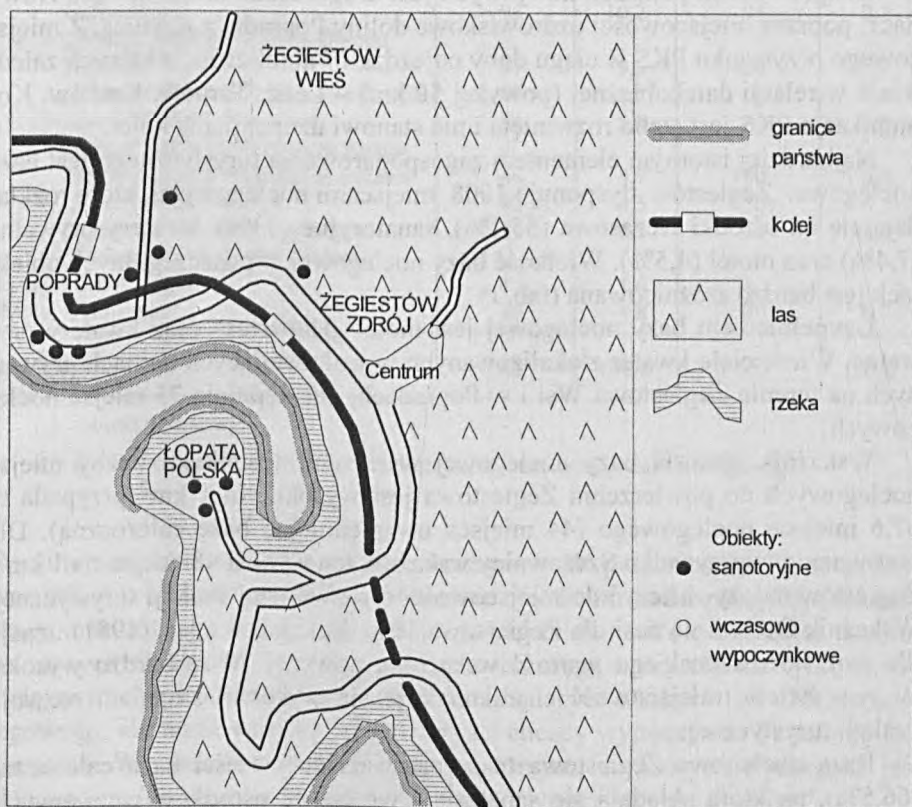
3.1. POWSTANIE UZDROWISKA

Żegiestów, jako miejscowość turystyczno-uzdrowska rozwinął się na bazie występujących tutaj źródeł mineralnych. Dzięki ich leczniczym właściwościom wzrastała renoma miejscowości jako uzdrowiska, a co za tym idzie liczba kuracjuszy, wśród których byli nie tylko mieszkańcy najbliższych okolic, ale również Warszawy i Pesztu. W 1877 r. oddano pierwszy Dom Zdrojowy, później łaźienki, urządzono zieleńce, wytyczono ścieżki i aleje spacerowe zagospodarowano plażę Popradu. Szczególne nasilenie przyjazdów notowano od 1923 r., kiedy to na mocy ustawy uzdrowskiej miejscowość tę zaliczono do zdrojowisk o charakterze użyteczności publicznej.

W latach 1924–1929 podjęto zakrojoną na szeroką skalę akcję rozbudowy uzdrowiska. Planowa rozbudowa Żegiestowa nastąpiła na nowym miejscu. Dzięki tej nowatorskiej koncepcji powstało niejako zupełnie nowe uzdrowisko (Żegiestów Zdrój Centrum), bez szpecącej zabudowy wiejskiej. W okresie międzywojennym powstały dwie nowe dzielnice uzdrowiska – Poprady, i w latach trzydziestych Łopata Polska, której zabudowa najbardziej odsunęła się od głównej arterii komunikacyjnej, przesuując się w strefę warunków bardziej korzystnych pod względem cech bioklimatycznych. Dwudziestolecie międzywojenne było okresem największego rozwoju Żegiestowa dzięki czemu stało się ono jednym z czołowych uzdrowisk polskich. Walory przyrodnicze i dość wysoki standard zagospodarowania zaczęły przyciągać nie tylko kuracjuszy, ale także turystów. Po II wojnie światowej nastąpił wzrost turystycznej bazy społecznej i dotyczy on głównie zakładowych ośrodków wypoczynko-

wych, w których znajdowało się w 1970 r. ok. 75% wszystkich miejsc. Bezpośrednio po wojnie ruch turystyczno-wypoczynkowy rozwijał się bardzo powoli. Dopiero od 1950 r. rozpoczęły się przyjazdy letników, kuracjuszy i wczasowiczów. Jednak większość osób rejestrowanych w domach wypoczynkowych FWP i zakładów pracy (ok. 63%) korzystało z wczasów leczniczych.

Geneza funkcji turystycznej Żegiestowa jest ściśle związana z działalnością uzdrowskową, dopiero na tej bazie rozwinęła się funkcja wczasowo-wypoczynkowa. Obecnie w Żegiestowie można wyróżnić dwie odrębne jednostki osiedlowe – Żegiestów Wieś i Żegiestów Zdrój (rys.1), dla którego charakterystyczne są 3 dzielnice uzdrowskowo-wczasowe: Zdrój-Centrum, Poprady i Łopata Polska. Cechą charakterystyczną Żegiestowa Zdroju jest architektura o charakterze miejsko-uzdrowskowym.

Rys. 1. Szkic sytuacyjny Żegiestowa (Kruczek, Weseli 1987)

Dessin 1. L'esquisse de situation de Żegiestów (Kruczek, Weseli 1987)

3.2. ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE

Żegiestów leży na trasie linii kolejowej Tarnów–Muszyna z odgałęzieniem w Muszynie do Krynicy i Leluchowa (granica państwa). Posiada on bezpośrednie połączenia z miejscowościami położonymi wzdłuż 7 linii kolejowych. Najdłuższa linia przebiega na trasie Żegiestów–Częstochowa–Łódź–Gdynia (850 km). Omawiana miejscowość posiada dość dużą ilość połączeń w obrębie woj. nowosądeckiego i obszarów ościennych, która wydaje się być zadowalająca. Zdecydowanie gorzej przedstawia się sytuacja, jeśli chodzi o połączenia dalekobieżne, których ilość jest znikoma. Żegiestów nie ma bezpośrednich połączeń z całą Polską północno-wschodnią, północno-zachodnią i zachodnią. Turyści, którzy przybywają z tych obszarów, zmuszeni są do korzystania ze stacji pośrednich takich, jak: Warszawa czy Kraków.

Uzupełnieniem połączeń kolejowych jest drugorzędna droga łącząca Nowy Sącz, poprzez miejscowości uzdrowiskowe doliny Popradu, z Krynica. Z miejscowego przystanku PKS w ciągu doby odjeżdża 17 autobusów, z których zaledwie 3 w relacji dalekobieżnej (powyżej 50 km) – Łódź, Tarnów, Kraków. Komunikacja PKS jest słabo rozwinięta i nie stanowi uzupełnienia kolei.

Najbardziej istotnym elementem zagospodarowania turystycznego jest baza noclegowa. Żegiestów dysponuje 1008 miejscami noclegowymi, które rozkładają się na ośrodki wczasowe (55,1%), sanatoryjne (33%), kwatery prywatne (7,4%) oraz motel (4,5%). Wielkość bazy noclegowej w poszczególnych obiektach jest bardzo zróżnicowana (tab. I).

Uzupełnieniem bazy noclegowej jest motel „Hubertus” oraz kwatery prywatne. Właściciele kwater zlokalizowanych w wolnostojących domach prywatnych na terenie Żegiestowa Wsi i w Popradach, udostępniają 75 miejsc noclegowych.

Wskaźnik gęstości bazy noclegowej wyrażony stosunkiem liczby miejsc noclegowych do powierzchni Żegiestowa jest wysoki. Na 1 km² przypada tu 67,6 miejsca noclegowego (44 miejsca uwzględniając bazę całoroczną). Dla porównania w przypadku Szczawnicy wskaźnik ten wynosi 48 miejsc na 1 km². Żegiestów należy zaliczyć do miejscowości o rozwiniętej funkcji turystycznej. Wskaźnik Deferta wynosi dla Żegiestowa 109. J a c k o w s k i (1981) uznaje dla woj. nowosądeckiego wartość wskaźnika powyżej 70 za bardzo wysoką. W tym świetle miejscowość charakteryzuje się wysokim stopniem rozwoju funkcji turystycznej.

Baza noclegowa Żegiestowa to w przeważającej części baza całoroczna (66,5%), na którą składają się sanatoria i większość ośrodków wczasowych. W stosunku do ogółu miejsc noclegowych (1008), miejsca wykorzystywane tylko w sezonie stanowią 33,5%.

Należy podkreślić, że Żegiestów dysponuje stosunkowo dużą bazą noclegową, jeśli chodzi o ilość łóżek, jednakże jej struktura jest mało zróżnicowana.

T a b e l a I

Obiekty sanatoryjne i czasowo-pobytowe w Żegiestowie (1992 r.)

Les objets de sanatoriums et de loisirs à Żegiestów (1992)

Nazwa, właściciel obiektu	Liczba miejsc noclegowych		Liczba miejsc gastronomicznych	
	ogółem	%	ogółem	%
Sanatoria	333	35,7	356	34,2
– „Dom Zdrojowy” PP Zespołu Uzdrowisk Krynicko-Popradzkich	188	20,2	200	19,2
– „Wiktor” FWP Krynica	145	15,5	156	15,0
Domy czasowe	555	59,5	615	59,1
– „Słoneczna” (s) UW Kraków	110	11,8	100	9,6
– „Ciżemka” Krakowskie Zakłady Garbarskie	95	10,2	95	9,1
– „Wanda” (s) FWP Zarząd Okręgu Krynica	87	9,3	80	7,7
– „Elżka” Odlewnia Żeliwa - Zawiercie	66	7,1	60	5,8
– „Żorlina” WAT Warszawa	54	5,8	50	4,8
– „Zosia” Zakłady Wytwórcze Aparatury Wysokiego Napięcia Warszawa	46	4,9	100	9,6
– „Rydz” Huta Zawiercie	42	4,5	70	6,7
– „Zosieńka” Mirakulum Kraków	40	4,3	60	5,8
– „Maksówka” Sądeckie Zakłady Elektrowęglowe	15	1,6	–	–
Motel „Hubertus”	45	4,8	70	6,7
Ogółem	933	100,0	1 041	100,0

(s) - obiekt sezonowy.

Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie inwentaryzacji bazy noclegowej.

Dominują tu obiekty sanatoryjne i czasowe. W przeszłości była to przede wszystkim tzw. baza „zamknięta”. Obecnie ośrodkami nadal zarządzają zakłady pracy oraz różnego rodzaju instytucje, jednakże zmienił się charakter użytkowania tych obiektów. Z miejsc noclegowych mogą korzystać nie tylko osoby związane bezpośrednio z danym zakładem, będącym właścicielem obiektu noclegowego, ale także wszyscy chętni turyści chcący wypoczywać na terenie Żegiestowa. Wyjątek stanowią obiekty sanatoryjne, do których wymagane jest skierowanie lekarskie oraz Wojskowy Dom Wypoczynkowy „Żorlina”.

Pojemność bazy gastronomicznej Żegiestowa w 1992 r. wynosiła 1313 miejsc konsumpcyjnych. Na liczbę tę w większości składają się miejsca w stolówkach obiektów noclegowych (79,3%). Nie pełnią one funkcji restauracyjnych, ale generalnie można je uznać za ogólnodostępne, gdyż mogą z nich

korzystać tzw. turyści „z zewnątrz”. Na badanym obszarze funkcjonują tylko 2 samodzielne placówki gastronomiczne, są to restauracje „Poprad” i „Zdrojowa” dysponujące łącznie 194 miejscami konsumpcyjnymi (14,8% ogółu). Uzupełnieniem bazy gastronomicznej są 4 kawiarnie zlokalizowane przy obiektach noclegowych (78 miejsc konsumpcyjnych). Baza żywniowa Żegiestowa w 81,71% jest bazą całoroczną.

Porównanie bazy noclegowej (1008 miejsc w sezonie) z gastronomiczną (1313 miejsc) wskazuje na zadowalającą liczbę miejsc konsumpcyjnych. Na 1 miejsce w bazie noclegowej przypada 1,3 miejsca w bazie żywniowej (Krościenko 3,2; Cisna 1,3). Trzeba jednak zaznaczyć, że baza gastronomiczna Żegiestowa reprezentowana jest przede wszystkim przez stołówki obiektów noclegowych, restauracje reprezentowane są zaledwie przez 2 placówki, a punktów tzw. „małej gastronomii” na badanym obszarze nie ma wcale.

Do grupy urządzeń umożliwiających korzystanie z walorów turystycznych Żegiestowa należy zaliczyć szlaki turystyczne, 2 ogólnodostępne boiska sportowe, ponadto pijalnię wody mineralnej „Anna” oraz zagospodarowany Park Zdrojowy. Występują tu również najprostsze urządzenia usługowe oraz nieznaczne placówki handlowe. Baza towarzysząca Żegiestowa jest skromna i nie zaspokaja potrzeb mieszkańców, a tym bardziej przybywających tu turystów.

3.3. UŻYTKOWANIE ZIEMI JAKO MIERNIK FUNKCJI TURYSTYCZNEJ

Użytkowanie ziemi jest miernikiem o charakterze powierzchniowym, który pozwala określić wielkość i strukturę terenów turystycznych.

Zaledwie 5% obszaru Żegiestowa przypada na tereny zainwestowane. Usługi turystyczne do których zaliczono tereny zajmowane przez obiekty turystyczne stanowią 0,9% powierzchni Żegiestowa oraz 18,6% jego terenów zainwestowanych. Do obszarów turystycznych należałoby jednak dodatkowo wliczyć tereny zieleni i rekreacji, które generalnie służą turystom. Wówczas udział terenów usług turystycznych wzrosłby do 24% obszaru zainwestowanego (tab. II).

Porównując udział powierzchni zajętej przez usługi turystyczne w obrębie terenów zainwestowanych w Żegiestowie i w innych miejscowościach, które mają wykształconą funkcję turystyczną, wartość 18,6% jest wyższa niż w Dusznikach (11,5%), Polanicy (16,0%) czy Kudowie (8,9%). Taki stan należałoby jednak wiązać z faktem, iż Żegiestów jest wsią stosunkowo słabo zagospodarowaną, o dużym powierzchniowym udziale lasów i łąk (81,2%). Pod względem powierzchni terenów usług turystycznych Żegiestów (13,79 ha) ustępuje zarówno Dusznikom (22,2 ha), jak i Polanicy (32,9 ha).

Tabela II

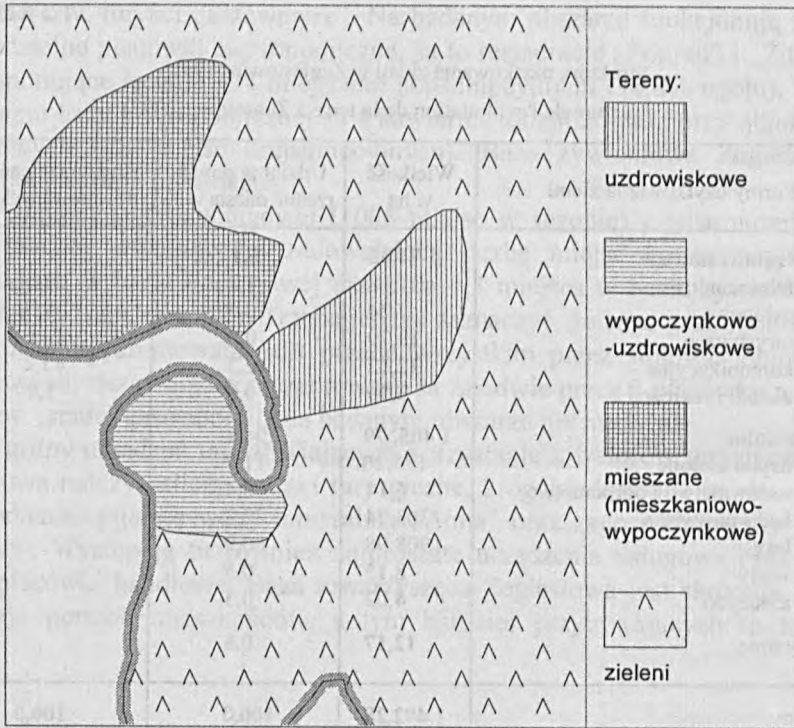
Struktura użytkowania ziemi w Żegiestowie (1992)
 La structure de l'exploitation de la terre à Żegiestów (1992)

Formy użytkowania ziemi	Wielkość w ha	Udział w powierzchni miasta w %	Struktura terenów zainwestowanych w %
Tereny zainwestowane	74,32	5,1	.
– mieszkaniowe	17,18	1,2	23,1
– usługowe	7,24	0,5	9,7
– turystyczne	13,79	0,9	18,6
– komunikacyjne	32,12	2,2	43,2
– zieleni i rekreacji	3,99	0,3	5,4
Tereny wolne	1 405, 79	94,1	.
– użytki zielone	175,26	11,7	.
– sadownictwo i ogrodnictwo	6,14	0,4	.
– łąki i pastwiska	303,24	20,3	.
– lasy	908,98	60,9	.
– wody	8,15	0,5	.
– nieużytki	4,02	0,3	.
Tereny inne	12,17	0,8	.
Ogółem	1 492,28	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie zdjęcia użytkowania ziemi

Przeprowadzona analiza zdjęcia użytkowania ziemi pozwoliła wyróżnić w Żegiestowie 3 jednostki funkcjonalne (rys. 2). Funkcja uzdrowiskowa rozwinęła się w Centrum Zdroju, gdzie znajduje się „Dom Zdrojowy”, Park Zdrojowy, łaźienki mineralne i pijalnia wód. Na Łopacie Polskiej rozwinięta jest funkcja wypoczynkowo-uzdrowiskowa, o czym świadczy zlokalizowane tu sanatorium wraz z ujęciem wody mineralnej, ośrodki wczasowe, tereny spacerowe i plaża nad Popradem. Żegiestów Wieś i Poprady pełnią funkcje mieszane. Usytuowane są tu budynki mieszkalne, w pobliżu których znajdują się użytki rolne, również usługi odpowiadające potrzebom stałych mieszkańców (placówki handlowe, szkoła), a także obiekty noclegowe. Prowadzi się tu również wynajem kwater. Funkcja mieszkaniowa miesza się więc z wypoczynkową. Badany obszar otaczają tereny leśne, bardziej lub mniej przystosowane do penetracji turystycznej.

Fakt istnienia dzielnicy uzdrowiskowej i wypoczynkowo-uzdrowiskowej, wyraźnie wyodrębniających się pod względem funkcjonalnym i fizjonomycznym, świadczy o roli, jaką funkcja turystyczno-uzdrowiskowa odgrywa w organizacji przestrzeni Żegiestowa.

Rys. 2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna Żegiestowa (opracowanie własne na podstawie terenowego zdjęcia użytkowania ziemi)

Dessin 2. La structure fonctionnelle et spatiale de Żegiestów (élaboration propre basée sur la photographie de terrain de l'exploitation de la terre)

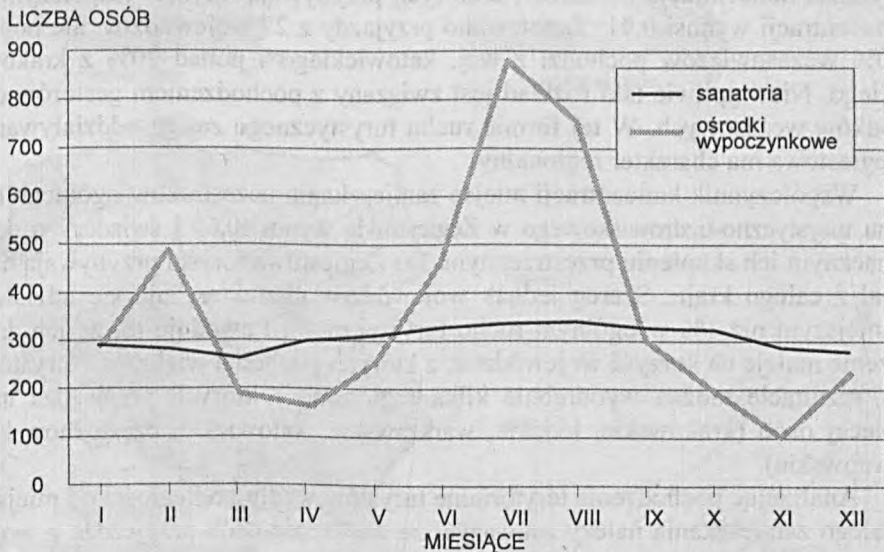
3.4. RUCH TURYSTYCZNY

W prezentowanym opracowaniu ruch turystyczno-uzdrowiskowy podzielono na ruch czasowo-pobytowy i kuracyjny. W okresie ostatnich 5 lat ruch turystyczno-uzdrowiskowy systematycznie malał. W 1988 r. wynosił 11 510 osób. W ciągu 4 lat ruch turystyczny spadł o 31% i w 1991 r. wynosił 7 932 osoby. Analiza wielkości i struktura ruchu turystyczno-uzdrowiskowego pozwala stwierdzić, że w ruchu pobytowym niewielką przewagę stanowią osoby przebywające w ośrodkach czasowych. Grupa ta obejmuje 54,6% ogólnego ruchu turystycznego. Biorąc pod uwagę udział poszczególnych form ruchu w ogólnym ruchu turystycznym należy zauważyć, że udział ruchu wypoczynkowo-pobyтового w 1991 r. zmniejszył się w stosunku do roku 1988 z 62,1% do

54,6%. Wzrósł natomiast udział ruchu uzdrowiskowego z 37,9% do 45,4%. Odnosząc zjawisko do lat ubiegłych można zauważyć, że ogólny spadek ilości turystów wpłynął na to, iż coraz bardziej znaczącą rolę zaczyna odgrywać w Żegiestowie ruch sanatoryjny.

Wyraźny spadek liczby wczasowiczów jak i kuracjuszy wiąże się z zamknięciem w ciągu ostatnich lat kilku obiektów noclegowych, a ponadto z malejącą zamożnością społeczeństwa. Aspekt ten ma większe znaczenie dla wczasowiczów, gdyż ponoszą oni znacznie większe opłaty aniżeli kuracjusze. Wskaźnik funkcji oparty o wielkość ruchu turystycznego wynosi 8 tys. osób.

W Żegiestowie uwidacznia się zjawisko sezonowości (szczególne nasilenie przyjazdów w okresie wakacji i ferii), odnoszące się do ruchu wypoczynkowo-pobyтового a nie uzdrowiskowego, który dzięki występującym zasobom balneologicznym trwa przez cały rok (rys. 3).

Rys. 3. Sezonowość ruchu turystycznego w 1991 r.
(opracowanie własne na podstawie ksiąg meldunkowych)

Dessin 3. La caractère saisonnier du mouvement touristique en 1991
(élaboration propre basée sur les données des livres des voyageurs)

Ze specyfiką bazy noclegowej związany jest fakt, iż generalnie w ruchu turystycznym uczestniczą osoby w wieku średnim i nieco starszym (31–40; 51–60 lat), w przypadku ośrodków wczasowych także dzieci w wieku szkolnym, co

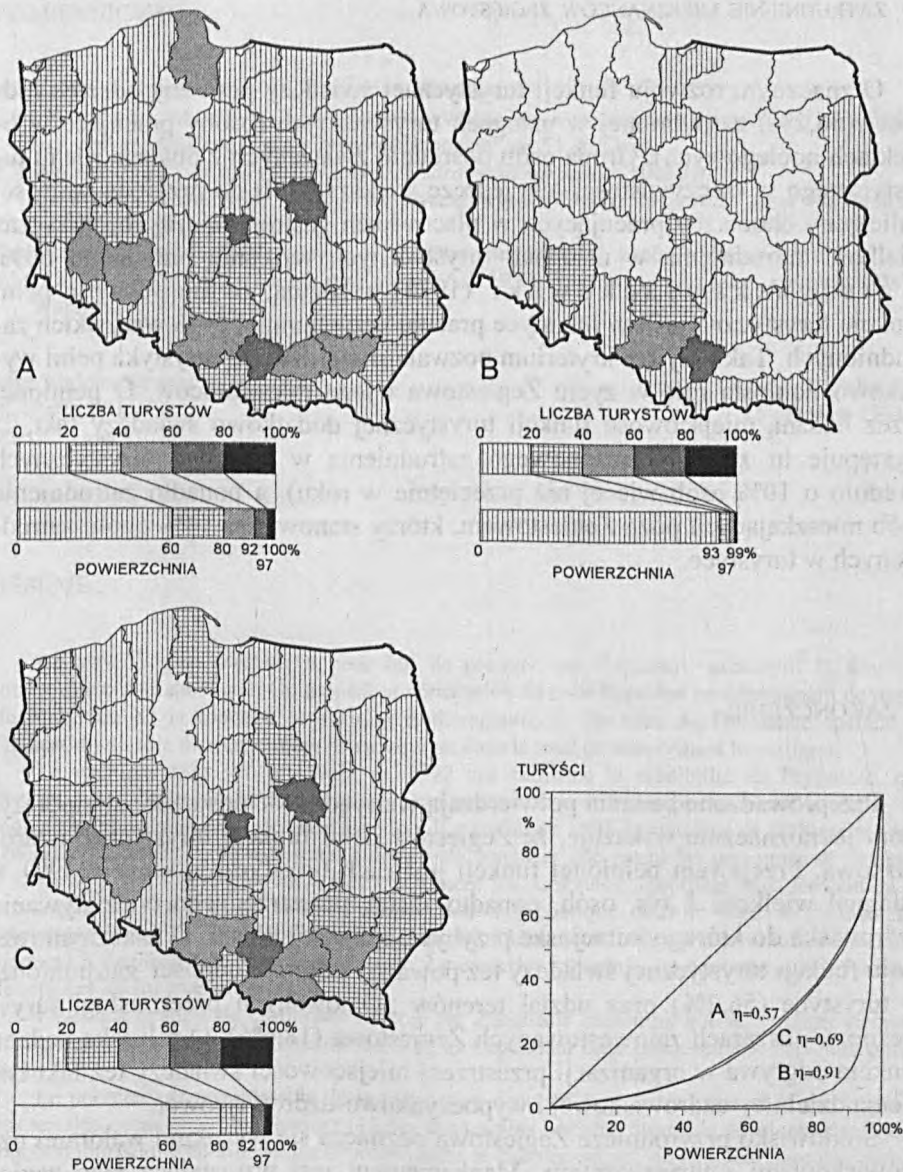
jest związane z organizowanymi przez te ośrodki turnusami kolonijnymi. Najmniej liczną grupą odwiedzającą Żegiestów są ludzie młodzi. Jest to związane przede wszystkim z uzdrowiskowym charakterem miejscowości (mniejszą zachorowalnością ludzi młodych), a także z nierozwiniętą na tym terenie turystyką krajoznawczą i kwalifikowaną, a ponadto z brakiem bazy namiotowej, którą często preferuje młodzież z racji tanich kosztów pobytu.

Analiza pochodzenia terytorialnego kuracjuszy wskazuje na duży zasięg przestrzennego oddziaływania Żegiestowa (rys. 4). Współczynnik koncentracji przybiera wartość średnią i wynosi 0,57. Generalizując można stwierdzić, że Żegiestów ma zasięg ogólnokrajowy. Kuracjusze przyjeżdżają tu niemalże z całej Polski (47 województw). Należy jednak pamiętać, że pacjenci w większości przypadków mają niewielką możliwość wyboru miejsca leczenia, kierują się oni tam, gdzie profil leczniczy odpowiada ich schorzeniom.

W przypadku uczestników ruchu wypoczynkowo-pobytowego zaznacza się wyraźna koncentracja obszarów, z których przybywają turyści. Współczynnik koncentracji wynosi 0,91. Zanotowano przyjazdy z 27 województw, ale ponad 40% wczasowiczów pochodzi z woj. katowickiego i ponad 20% z krakowskiego. Niewątpliwie taki rozkład jest związany z pochodzeniem gestorów ośrodków wczasowych. W tej formie ruchu turystycznego zasięg oddziaływania Żegiestowa ma charakter regionalny.

Współczynnik koncentracji miejsc zamieszkania uczestników ogólnego ruchu turystyczno-uzdrowiskowego w Żegiestowie wynosi 0,69 i świadczy o dość znacznym ich skupieniu przestrzennym. Do Żegiestowa turyści przybywają niemal z całego kraju. Szereg jednak województw charakteryzuje się udziałem mniejszym niż 1% w ogólnym ruchu turystycznym. Powoduje to, że ich znaczenie maleje na korzyść województw, z których pochodzi większość turystów. W rezultacie można wyodrębnić kilka regionów, z których przyjeżdża najwięcej osób (krakowskie, łódzkie, warszawskie, katowickie, częstochowskie, tarnowskie).

Analizując pochodzenie terytorialne turystów według odległości od miejsca stałego zamieszkania należy zauważyć, że większość osób przyjeżdża z województw położonych w odległości do 200–300 km, o czym zapewne decyduje niewielka odległość. Dużą część stanowią też osoby przybywające z odległości 300–400 km, co z kolei pokrywa się z wielkimi aglomeracjami (łódzką, warszawską). Są to regiony odznaczające się wysokim stopniem urbanizacji i uprzemysłowienia. Cechą charakterystyczną ludności miejskiej jest większa ruchliwość w przestrzeni w stosunku do obszarów wiejskich. Wśród korzystających z wypoczynku dominowali mieszkańcy dużych miast (powyżej 100 tys. mieszkańców), którzy stanowili 2/3 badanej populacji. Znaczący wydaje się również fakt uprzemysłowienia, gdyż zanieczyszczenie środowiska przez przemysł w dużej mierze wpływa na większą zachorowalność oraz na konieczność wyjazdu wypoczynkowego.

Rys. 4. Mapy pochodzenia terytorialnego turystów w Żegiestowie w 1992 r.
 A – ruch sanatoryjno-uzdrowiskowy, B – ruch wypoczynkowo-pobytowy,
 C – ogólny ruch turystyczny

Dessin 4. Les cartes de l'origine territoriale des touristes à Żegiestów en 1992
 A – mouvement dans les sanatoriums et les stations climatiques, B – mouvement
 de séjours de repos, C – mouvement touristique au total

3.5. ZATRUDNIENIE MIESZKAŃCÓW ŻEGIESTOWA

O znacznym rozwoju funkcji turystycznej świadczy poważny odsetek ludności (56,2%) zatrudnionej w usługach turystycznych (osoby pracujące w obiektach noclegowych). Grupa osób pośrednio związanych z obsługą ruchu turystycznego w rzeczywistości jest jeszcze większa. Jeśli do przyjętej wartości doliczymy chociażby pracujących w placówkach gastronomicznych, wówczas wielkość zatrudnienia w usługach turystycznych wzrośnie prawie do 60%. W a r s z y ń s k a, J a c k o w s k i (1978) wskazują, że miejscowość pełni funkcję turystyczną jeśli w turystyce pracuje przynajmniej 50% wszystkich zatrudnionych. Tak przyjęte kryterium pozwala stwierdzić, że turystyka pełni wyjątkowo doniosłą rolę w życiu Żegiestowa i jego mieszkańców. O pełnionej przez badaną miejscowość funkcji turystycznej dodatkowo świadczy fakt, iż występuje tu zjawisko sezonowego zatrudnienia w usługach turystycznych (średnio o 10% osób więcej niż przeciętnie w roku), a ponadto zatrudnienia osób mieszkających poza Żegiestowem, którzy stanowią aż 44% ogółu zatrudnionych w turystyce.

4. ZAKOŃCZENIE

Przeprowadzone badania potwierdzają wiarygodność postawionej hipotezy, która jednoznacznie wskazuje, że Żegiestów pełni funkcję turystyczno-uzdrowiskową. Przejawem pełnionej funkcji jest ruch turystyczny, który w 1991 r. osiągnął wielkość 8 tys. osób, ponadto zasięg przestrzennego oddziaływania uzdrowiska do którego kuracjusze przybywają z całej Polski. O znacznym rozwoju funkcji turystycznej świadczy też poważny odsetek ludności zatrudnionej w turystyce (56,2%) oraz udział terenów zajmowanych przez usługi turystyczne w obszarach zainwestowanych Żegiestowa (18,6%). O roli jaką badana funkcja odgrywa w organizacji przestrzeni miejscowości świadczy też fakt istnienia dzielnicy uzdrowiskowej i wypoczynkowo-uzdrowiskowej.

Środowisko przyrodnicze Żegiestowa odznacza się wysokimi walorami uzdrowiskowymi i turystycznymi. Mankamentem jest wzrastające jego zanieczyszczenie, które ma wyjątkowe i zasadnicze znaczenie dla leczenia sanatoryjnego. Aby na omawianym terenie mógł nadal rozwijać się ruch turystyczny, a zwłaszcza uzdrowiskowy, należy jak najszybciej zadbać o środowisko. Przede wszystkim podjąć budowę systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, przeprowadzić gazyfikację miejscowości oraz prowadzić właściwą gospodarkę odpadami.

PIŚMIENNICTWO

Atlas uzdrowisk polskich, 1990, Warszawa–Wrocław.

Jackowski A., 1981, *Typologia funkcjonalna miejscowości turystycznych (na przykładzie woj. nowosądeckiego)*, „Rozprawy habilitacyjne”, nr 53, Kraków.

Kruczek Z., Weseli A., 1987, *Uzdrowiska karpackie*, Kraków.

Olszewska B., 1989, *Funkcja turystyczno-wypoczynkowa Mrągowa*, „Acta Universitatis Lodzensis”, Turyzm, z. 5.

Sądecczyzna Południowo-Wschodnia, 1987, „Prace historyczne”, z. 60, Kraków.

Warszyńska J., Jackowski A., 1979, *Podstawy geografii turystyki*, PWN, Warszawa.

Mgr Violetta Nawrot
ul. Staffa 12 m. 76
95-100 Zgierz

Wpłynęło:
15 czerwca 1994 r.

RÉSUMÉ

Le travail qu'on présente a pour but de prouver que Żegiestów accomplit la fonction touristique et thérapeutique. On a opéré la vérification de cette hypothèse en déterminant de degré de formation de la fonction touristique et thérapeutique, l'étendue de l'influence spatiale et l'indication du rôle du mouvement thérapeutique dans le total du mouvement touristique.

Le examens faits sur le terrain en 1992 ont confirmé la crédibilité de l'hypothèse, qui démontre que Żegiestów accomplit sans aucun doute sa fonction thérapeutique et climatique. Le mouvement touristique atteste cette fonction. Il a atteint en 1991 la grandeur de 8000 personnes. L'analyse des traits de ce mouvement permet de constater que parmi les personnes se reposant à Żegiestów une légère prépondérance constituent les personnes séjournant dans les centres de repos (54,6%). La participation du mouvement thérapeutique dans le total du mouvement touristique égalait en 1991 45,4%. Grâce à la possibilité de prendre des bains curatifs, les curistes viennent à Żegiestów pendant toute l'année. Le caractère saisonnier ne concerne que les centres de repos et les logements privés.

L'étendue spatiale de l'influence exercée par Żegiestów démontre, que les curistes viennent à Żegiestów de toutes les régions de la Pologne. Cependant cette influence a le caractère plutôt local.

Le pourcentage considérable de la population occupée dans le tourisme et la participation des terrains occupés par les services (18,6% des terrains investis) atteste le développement de la fonction touristique du village. En témoigne aussi le quartier curatif, où l'on peut faire une cure et se reposer.

Żegiestów peut être compté parmi les localités aux fonctions touristiques bien développées. L'indice de Defert le confirme aussi. Pour Żegiestów il égale 109. Selon A. Jackowski, l'indice dépassant 70, au cas de la voïevodie de Nowy Sącz, est très élevé.

A la lumière de ces faits Żegiestów se distingue par le haut degré du développement de sa fonction touristique.

Traduit par Lucjan Kowalski

SUMMARY

The objective of the presented work is to prove the hypothesis assuming that Żegiestów performs the tourist function and the function of a health resort. The verification of this hypothesis was carried out on the basis of the degree of development of the town's function of a tourist centre and a health-resort., the radius of its spatial influence and the part of the health-resort traffic in the total tourist traffic.

Field research conducted in summer 1992 confirmed the hypothesis, which unmistakably shows that Żegiestów performs the function of a tourist centre and a health resort. A symptom of this function is tourist traffic, which in 1991 reached 8000 people. An analysis of the traffic's characteristics showed that among the people resting in Żegiestów, a small majority were the people staying in holiday houses (54.6%). The part of the health-resort traffic in the total tourist traffic in 1991 was 45.4%.

Due to balneological treatment available in Żegiestów, tourists' arrivals are recorded all year round. The seasonal character is visible only in holiday houses and private rooms to let. The radius of the spatial influence of this health-resort proves that patients from all over the world come to Żegiestów. However, in general, the town's spatial influence is rather regional.

A noticeable development of the tourist function is also proved by a considerable percentage of population (56.2%) employed in tourism, as well as the part of areas used for tourist services in the Żegiestów areas which have been invested in (18.6%). The function of a tourist centre and a health-resort is crucial for the spatial organization of the town, which is proved by the fact that there exist both a health-resort and a holiday district.

Żegiestów should be counted as one of the places of well-developed tourist functions, which is confirmed by Defert's factor – 109 for Żegiestów. According to A. Jackowski the factor value of over 70 for Nowy Sącz voivodship is very high. In this light Żegiestów is characterised by a highly developed tourist function.

Translated by Ewa Mossakowska